

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 524/2022-26

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovvej a sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **SIGNATURES, s. r. o.**, IČO 46 636 587, Sklenárova 40, Bratislava, proti platobnému rozkazu Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 3Up/120/2022 z 15. februára 2022 a uzneseniam Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 3Up/120/2022 z 2. júna 2022 a zo 4. júla 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Návrhu na ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**
2. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 26. septembra 2022 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky, ktorá bola spísaná a doručená bez právneho zastúpenia advokátom a ktorou sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 12 ods. 1 a čl. 1 ods. 1 ústavy rozhodnutiami všeobecného súdu označenými v záhlaví tohto uznesenia, ktoré navrhuje zrušiť. Sťažovateľka navrhla aj vydanie dočasného opatrenia, ktorým by ústavný súd odložil vykonateľnosť napadnutého platobného rozkazu okresného súdu.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola v procesnom postavení žalovanej účastníčkou napadnutého upomínacieho konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 3Up/120/2022, v ktorom na návrh žalobcu (hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava, pozn.) vydal platobný rozkaz z 15. februára 2022, ktorým uložil sťažovateľke zaplatiť žalobcovi istinu 130 eur s príslušenstvom alebo podať odpor. Okresný súd uložil sťažovateľke aj povinnosť náhrady trov konania v sume 16,50 eur. V poučení okresný súd dôkladne oboznámil adresátku povinnosti s prípustnými formami a spôsobmi podania odporu tak, aby bol podaný účinne. Zároveň poučil žalovanú o následkoch podania odporu inak ako zákonom stanovenými spôsobmi vo forme odmietnutia takto podaného odporu.

3. Sťažovateľka podala 16. marca 2022, teda v lehote, odpor elektronickými prostriedkami ako elektronický dokument vo formáte docx. z Ústredného portálu verejnej správy bez autorizácie zaručeným elektronickým podpisom štatutárneho orgánu sťažovateľky.

4. Okresný súd obsadený vyšším súdnym úradníkom napadnutým uznesením z 2. júna 2022 odpor sťažovateľky zo 16. marca 2022 bez vecného prejednanía odmietol s odôvodnením, že podľa § 11 ods. 2 zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o upomínacom konaní“) ak sa odpor podáva elektronickými prostriedkami, musí byť podaný prostredníctvom na to určeného elektronického formulára, ktorý musí byť autorizovaný podľa osobitného predpisu. Podľa § 12 ods. 1 písm. c) zákona o upomínacom konaní súd bez toho, aby vyzýval žalobcu na vyjadrenie, odmietne odpor podaný elektronickými prostriedkami inak ako podľa §11 ods. 2. Okresný súd poukázal na to, že procesnou podmienkou na to, aby sa podaným odporom meritórne zaoberal, je správny spôsob jeho podania, pričom existujú dva rovnocenné spôsoby podania odporu, a to podanie odporu v listinnej podobe a v elektronickej podobe. V prípade podania odporu v elektronickej podobe sa vyžaduje splnenie náležitostí upravených v ustanovení § 11 ods. 2 zákona o upomínacom konaní, a to použitie predpísaného elektronického formulára a autorizáciu podľa osobitného predpisu, ktorým je zákon č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) v znení neskorších predpisov. V zmysle tohto zákona je autorizáciu možné vykonať zaručeným elektronickým podpisom, ktorý nahrádza písomnú podobu vlastnoručného podpisu osoby oprávnenej na podanie odporu. Oprávnenou osobou je v prípade právnickej osoby štatutárny orgán. V prípade žalovaného, ktorý je spoločnosťou s ručením obmedzeným, ide o konateľa spoločnosti, ktorý v mene spoločnosti koná samostatne. V prípade, že teda odpor podával za žalovaného štatutárny orgán, bolo potrebné tento autorizovať, resp. podpísať, zaručeným elektronickým podpisom prostredníctvom občianskeho preukazu s čipom alebo mandátnym certifikátom. Odpor bol sťažovateľkou podaný elektronickým spôsobom do elektronickej schránky súdu, ale nebol podaný na predpísanom formulári a taktiež nebol podpísaný zaručeným elektronickým podpisom oprávnenej osoby, čo bolo dôvodom jeho procesného odmietnutia.

5. Sťažovateľka podala proti tomuto uzneseniu sťažnosť, o ktorej rozhodol okresný súd obsadený sudcom napadnutým uznesením zo 4. júla 2022 tak, že sťažnosť zamietol. V odôvodnení poukázal na to, že sťažovateľka bola v platobnom rozkaze riadne poučená o formálnych náležitostiach elektronicky podávaného odporu (formulár a elektronický podpis), ako aj o možnosti jeho podania písomne bez formulára prostredníctvom pošty alebo osobne do podateľne okresného súdu. Zároveň bola riadne poučená o následkoch nesplnenia všetkých formálnych náležitostí elektronického podania odporu vo forme jeho odmietnutia. K argumentácii sťažovateľky o nedôvodnosti nároku žalobcu okresný súd uviedol, že túto je možné považovať len za doplnenie vecného odôvodnenia podaného odporu. K odmietnutiu odporu však nedošlo pre nedostatok vecného odôvodnenia, ale z dôvodu nesplnenia formálnych náležitostí pri podaní odporu v elektronickej podobe. Sťažnostná argumentácia sťažovateľky sa tak s dôvodmi odmietnutia odporu vôbec nevysporiadavala. Žalovaný síce podal odpor do elektronickej schránky súdu, avšak nepoužil na to formulár, ktorý je na to výslovne určený, a tento neautorizoval podľa osobitného predpisu, preto bol okresný súd nútený takéto podanie odmietnuť. Voľba formy podania odporu, a teda aj zákonom stanovených nárokov na takéto podanie tak vždy zostáva na slobodnej vôli žalovaného, resp. jeho právneho

zástupcu, pričom túto voľbu by mal vykonať s ohľadom na svoje technické a odborné možnosti a znalosti.

II.

Sťažnostná argumentácia

6. Zo sťažnostnej argumentácie sťažovateľky vyplýva, že považuje napadnutý platobný rozkaz a napadnuté uznesenia okresného súdu, najmä ich lipnutie na formálnych náležitostiach podania, za svojvoľné a vykazujúce znaky prepiaťeho formalizmu, ktoré nezodpovedá materiálnemu poňatiu právneho štátu. Podstatou súdneho rozhodovania je totiž poskytovanie materiálnej právnej ochrany dotknutých práv, a nie prepätý formalizmus pri koncipovaní súdneho rozhodnutia. Sťažovateľka ďalej dôvodí, že rozhodnutie, ku ktorému súd dospeje správnym procesným postupom, ktoré je v rozpore s hmotným právom, t. j. so zákonom, ktorý určuje práva a povinnosti osobám, nemožno samo osebe považovať za zákonné. Žiadny úrad verejnej správy nie je oprávnený svojvoľne scudziť majetok iného (pokiaľ nejde o stav vymedzený zákonom), a vytvoriť tak ultimatívnu situáciu s vytvorením tlaku na osobu, ktorej právo platí, aby bola nútená uhradiť úkon, ktorý si sama neobjednala a ktorý nemá oporu v zákone. Magistrát hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy nemá dost' oprávnenia rozhodnúť o odťahu motorového vozidla ani prostredníctvom ním vytvoreného nižšieho úradu mestskej polície, ktorá navyše podlieha priamo magistrátu. Ide o ústavou nepovolené scudzenie základného práva na vlastníctvo. Následne sa sťažnostná argumentáciu venuje meritu sporového konania o zaplatenie pohľadávky uloženej platobným rozkazom, ktorým sa však okresný súd v napadnutom upomínacom konaní vôbec nezaoberal, preto nie je v konaní pred ústavným súdom relevantná.

III.

Predbežné prerokovanie sťažnosti

III.1. K napadnutému platobnému rozkazu:

7. Podstatou sťažnosti je namietané porušenie práva na súdnu ochranu v spojení so zákazom neodňateľnosti ľudských práv a princípmi právneho štátu, ktoré sťažovateľka vzhľadla v príliš prísnom posudzovaní absencie formálnych náležitostí jej odporu, ktoré považuje za prepiať formalizmus a svojvôľu rozporné s materiálным chápaním právneho štátu.

8. Ústavný súd pripomína, že nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových a právnych názorov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010).

9. Súčasťou konštantnej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého vyčerpanie všetkých opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných právnych predpisov, je predpokladom prípustnosti sťažnosti podľa § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

10. Opravným prostriedkom, ktorým je podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde podmienená prípustnosť sťažnosti, nie je každý v zákone predvídaný opravný prostriedok, ale iba taký,

po podaní ktorého sa môžu reálne rozvinúť procesné vzťahy v príslušnom konaní, ktoré vedú k meritórnemu prerokovaniu a rozhodnutiu vo veci samej (m. m. II. ÚS 77/06, IV. ÚS 547/2012).

11. Opravné prostriedky, ktoré sťažovateľovi poskytuje právny poriadok, teda musia byť vyčerpané účinne, t. j. podané včas, oprávnenou osobou, za splnenia formálnych náležitostí podania tak, aby boli spôsobilé vyvolať konanie o takomto opravnom prostriedku. Vo vzťahu k podanému odporu sťažovateľky nemožno konštatovať, že jej argumentácia smerujúca k ochrane sťažovateľkiných práv bola účinne uplatnená v konaní o opravnom prostriedku.

12. Sťažovateľka tak nevyčerpala účinný právny prostriedok, ktorý jej zákon o upomínacom konaní a Civilný sporový poriadok na ochranu jej základných práv a slobôd priznáva, pričom nielenže nepreukázala, ale ani len netvrdila, že tento právny prostriedok nevyčerpala z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

13. Z už uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol pre neprípustnosť podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde.

III.2. K napadnutému uzneseniu okresného súdu zo 16. marca 2022:

14. Proti napadnutému uzneseniu okresného súdu zo 16. marca 2022 o odmietnutí odporu, ktoré vydal vyšší súdny úradník, bola sťažovateľka oprávnená podať sťažnosť, čo aj využila. Sťažnosť tak predstavovala v okolnostiach prejednávanej veci účinný prostriedok, prostredníctvom ktorého následne okresný súd obsadený sudcom poskytoval ochranu základným právam i právam zaručeným medzinárodnými zmluvami, ktorých porušenie sťažovateľka namieta v ústavnej sťažnosti. Je tak naplnená ústavná podmienka pre aktiváciu princípu subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“), ktorá ústavnému súdu odníma právomoc konať a rozhodovať o ochrane označených základných práv i práva podľa dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu vydaným vyšším súdnym úradníkom.

15. Preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

III.3. K napadnutému uzneseniu okresného súdu zo 4. júla 2022:

16. Ústavný súd pripomína, že prvoradou úlohou všeobecných súdov a zmyslom civilného konania je nachádzanie (hľadanie) hmotného práva a spravodlivé riešenie sporov medzi účastníkmi. S touto požiadavkou sa žalobca obracia na súd s návrhom na začatie konania (žalobou), a to isté od súdu očakáva aj strana žalovaná. Opakom hľadania spravodlivosti býva prepíaty formalizmus, keď súd vyloží a použije právne predpisy, avšak v rozpore s ich zmyslom a účelom (II. ÚS 50/2019).

17. Osobitne vo vzťahu k upomínaciemu konaniu je však potrebné dodať, že je prísne formalizované a prebiehajúce formulárovým spôsobom, čo sleduje účel jeho kreovania, a tým je rýchlosť konania o jednoduchých finančných pohľadávkach. Nesplnenie predpísaných náležitostí má prísne zákonné následky v podobe povinnosti súdu odmietnuť odpor. Zároveň v tomto formalizovanom type konania nemožno v prípade odmietnutia odporu pre nesplnenie zákonných náležitostí elektronického podania uvažovať o prepíatom formalizme, ako sa sťažovateľka domnieva.

18. Posudzovanie splnenia zákonom predpísaných náležitostí odporu sťažovateľky podaného elektronicky je vecou posúdenia zákonnosti, teda prináleží v prvom rade všeobecnému súdu. Ústavný súd vo svojej stabilizovanej judikatúre uvádza, že postup a rozhodnutie súdu, ktoré vychádzajú z aplikácie konkrétnej procesnoprávnej úpravy, v zásade nemožno hodnotiť ako porušovanie základných práv a slobôd (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97).

19. Okresný súd napadnutým uznesením zo 4. júla 2022 dostatočne jasne a konzistentne, teda ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnil, prečo považoval sťažnosťou napadnuté uznesenie o odmietnutí odporu za vecne správne, ktoré zákonné náležitosti elektronicky podanému odporu chýbali, ako aj riadne splnenie poučovacej povinnosti už v platobnom rozkaze. Okresný súd tak v napadnutom uznesení popísal kľúčové skutkové a právne okolnosti veci, ktoré ho viedli k jeho právnenému záveru o potrebe zamietnutia sťažnosti. Námietka sťažovateľky o svojoľnom postupe okresného súdu tak neobstojí.

20. Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.4. K návrhu na ustanovenie právneho zástupcu:

21. Ústavný súd môže rozhodnúť o ustanovení právneho zástupcu v konaní pred ním, ak sú kumulatívne splnené tri podmienky, resp. predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu:

- (i) žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu,
- (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť a to, že
- (iii) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

22. Za zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti ústavný súd považuje nesplnenie neodstrániteľných podmienok konania, ako je nedostatok právomoci ústavného súdu, oneskorenosť podania ústavnej sťažnosti, jej zjavnú neopodstatnenosť alebo neprípustnosť.

23. Ak teda ústavný súd po posúdení obsahu ústavnej sťažnosti dospel k záveru, že v danom prípade je ústavná sťažnosť v časti zjavne neopodstatnená a v časti neprípustná, znamená to, že ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti a nie je splnený jeden z predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, v dôsledku čoho nemožno žiadosti sťažovateľky o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom vyhovieť (výrok 1 tohto uznesenia).

24. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok (výrok 2 tohto uznesenia), rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky (na odklad vykonateľnosti napadnutých uznesení a na ich zrušenie) v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. novembra 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu